

بسمه تعالی

گزارش جلسه کرسی دکتر نوروز امینی:

هفتمین نشست از سلسله جلسات کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره دانشگاه گیلان در سال ۱۴۰۱ با موضوع **معنا و مصداق اسم ظاهر و اسم مکنون در حدیث حدود اسماء** روز چهارشنبه، پنجم بهمن ماه راس ساعت ۱۳ در اتاق شورای دانشکده ادبیات و علوم انسانی برگزار شد و جناب **دکتر نوروز امینی**، عضو هیات علمی گروه قرآن و حدیث، به عنوان صاحب کرسی به ارایه مطالب خود پرداختند.

دکتر نوروز امینی یکی از احادیث دشوار شیعی را روایت ابراهیم بن عمر از امام صادق (علیه السلام) درباره حدوث اسماء عنوان کردند که فهم آن از دیرباز یکی از چالش‌های مهم محدثان بوده است. این روایت از دیرباز معرکه آرای عالمان بوده و هر یک به فراخور اطلاعاتی که در اختیار داشته‌اند، درباره فرازهای این حدیث، اظهار نظر کرده‌اند و به دلیل پیچیدگی روایت، گاه در شرح آن با احتیاط گام برداشته و حتی در شرح برخی فقرات آن سکوت یا اظهار عجز نموده‌اند. مهم‌ترین مسأله این روایت، ماهیت و چیستی اسم مکنون مذکور در آن است. اینکه منظور از اسم مکنون کدام اسم است و آیا این اسم، همان اسم اعظم است یا اسم دیگری است که در مرتبه پایین‌تر از اسم اعظم قرار دارد؟ و آیا سه اسم ظاهری که این روایت از آن‌ها حکایت دارد، همان اسامی «الله»، «تبارک» و «تعالی» است که در حدیث، در کنار اسم مکنون آمده‌اند، یا اسامی دیگر از نام‌های خداوند است که شمول بیشتری دارند و سایر اسماء و صفات را در بر می‌گیرند؟

دکتر امینی در پاسخ به سوالات فوق، ضمن اشاره به ضبط‌های متفاوت برخی واژگان حدیث که موجب دشواری‌های فهم آن شده، به دیدگاه‌های مختلف شارحان پرداختند که هریک بنا به تفسیر خود اسامی مختلفی را در این خصوص ... را مطرح ساختند. ایشان در پایان و پس از نقد دیدگاه‌های مختلف این جمع‌بندی را مطرح ساختند که اسماء ظاهر سه اسم «الله»، «تبارک» و «تعالی» و منظور از اسم مکنون نیز مقام «حدیث» است که به واسطه اسماء ظاهر پوشیده شده است.

پس از ذکر این مطالب حجت الاسلام دکتر **علی کریمیان صیقلانی** به عنوان ناقد کرسی به طرح نکات خود پرداختند. ایشان ضمن تقدیر از صاحب کرسی که به یکی از دشوارترین مباحث پرداخته‌اند حدیث را حاوی مضامین پیچیده‌ای دانستند چراکه به مباحث هستی‌شناختی اشاره دارد و با لایه‌های پنهانی از عالم مرتبط است که عقول بشر را بدان راه نیست. ایشان یکی از مشکلاتی را که در بحث هرمنوتیک و تفسیر متن وجود دارد این نکته عنوان کردند بسیاری از پیشفرض‌های مفسران به متن تحمیل می‌شود و در روایت حاضر نیز این اتفاق به کرات افتاده است. عدم توجه به مدخل روایت مهم‌ترین علت این تفاسیر پیچیده بوده است. روایت مربوطه به اعتقاد ناقد محترم به هیچ وجه درباره مسأله اسما و صفاتی که در عالم انسانی با آنها سر و کار داریم نیست. هم خدا و هم صفات خدا مفاهیمی اعتباری و برساخته عقول بشری است و تا زمانی که با رویکرد هستی‌شناختی به حدیث مزبور نپردازیم در فهم معنای آن عاجز خواهیم بود. در پایان و پس از استماع نظرات و پاسخ‌های دکتر امینی جلسه با ذکر صلواتی بر محمد و آل محمد پایان یافت.